

Моддаи 12-и ПБҲШС

Рафтуомади озодона

Моддаи 12 §3 маҳдудиятҳо ба ҳуқуқи рафтуомади озодона, интиҳоби озодонаи манзили зист ва тарк кардани ҳар кишварро иҷозат медиҳад, агар онҳо мутобиқи қонун пешбинӣ шуда бошанд ва барои ҳимоя зарур бошанд:

- I амнияти давлатӣ;
- II тартиботи ҷамъиятӣ;
- III саломатии аҳолӣ ;
- IV ахлоқ; ва
- V ҳуқуқ ва озодиҳои дигарон.

Тавачҷух! Маҳдудият аз рӯи сабабҳои, ки аз сабабҳои дар боло номбаршуда фарқ мекунад, иҷозат дода намешавад.

МАҲДУДИЯТҲО БОЯД:

- Мутобиқи қонун бо таърифи возеҳ ва меъёрҳои дақиқ пешбинӣ шуда бошанд;
- Ба принципҳои мутаносиб будан мувофиқат кунанд; ва
- Ба принципҳои асосии баробарӣ ва бидуни таъбиз мувофиқат кунанд.

Агар ба моддаи 12 ҳар гуна маҳдудият гузошта шавад, аз давлатҳои узв талаб карда мешавад, ки дар гузоришҳои давравии худ ба Кумита оид ба ҳуқуқи инсон ҳамаи иттилооти дахлдорро пешниҳод кунанд, аз ҷумла:

- меъёрҳои ҳуқуқие, ки маҳдудиятҳо ба онҳо асос ёфтаанд;
- воситаҳои вучуддоштаи ҳифзи ҳуқуқ барои маҳдудият; ва
- агар ба шаҳрвандони хориҷӣ маҳдудиятро ба таври гуногун татбиқ карда бошанд, ҳолатҳое, ки чунин муносибати гуногунро асосдор менамоянд.

Инчунин истинод оред ба:

[Рӯйхати санҷишӣ барои мониторинги маҳдудиятҳои ғайриқонунии ПБҲШС \(қорти №2\)](#)

Моддаи 18 §3-и ПБҲШС

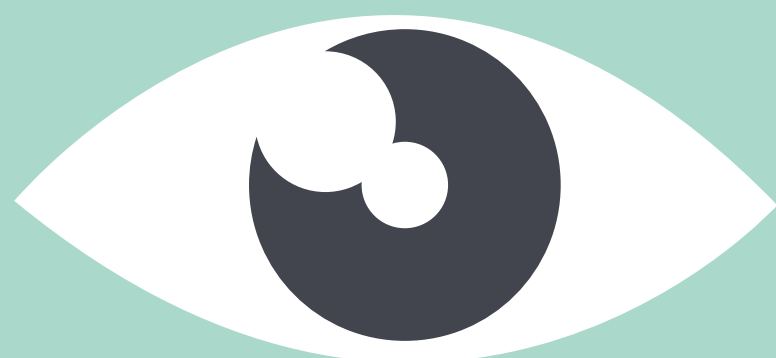
Озодии пайравӣ кардан ба дин

Моддаи 18 §3 ба маҳдудиятҳои муайян ба озодии пайравӣ кардан ба дин иҷозат медиҳад, агар онҳо тибқи қонун пешбинӣ шуда бошанд ва барои ҳифзи мавридҳои зерин зарур бошанд:

- I амнияти ҷамъиятӣ;
- II тартиботи ҷамъиятӣ;
- III саломати аҳолӣ;
- IV ахлоқи ҷамъиятӣ; ва
- V ҳуқуқ ва озодиҳои дигарон.

Таваҷҷуҳ! Истифодаи маҳдудиятҳо дар ин мавридҳо иҷозат дода намешаванд:

- Озодии фикр;
- Озодии виҷдон; ва
- Озодӣ доштан ё қабул кардани дин ё эътиқод бо интихоби худ.

Амнияти давлатӣ ба асосҳои иҷозатдодашуда барои маҳдуд кардани озодии дин дохил карда НАШУДААСТ. Маҳдудиятҳо бо мақсади ҳифзи намудани ахлоқ набояд танҳо аз анъанаи ягонаи иҷтимоӣ, фалсафӣ ва динӣ сарчашма гиранд.

Маҳдудиятҳо бо мақсади таъбиз қорӣ карда намешаванд ё ба таври таъбизомез татбиқ карда намешаванд.

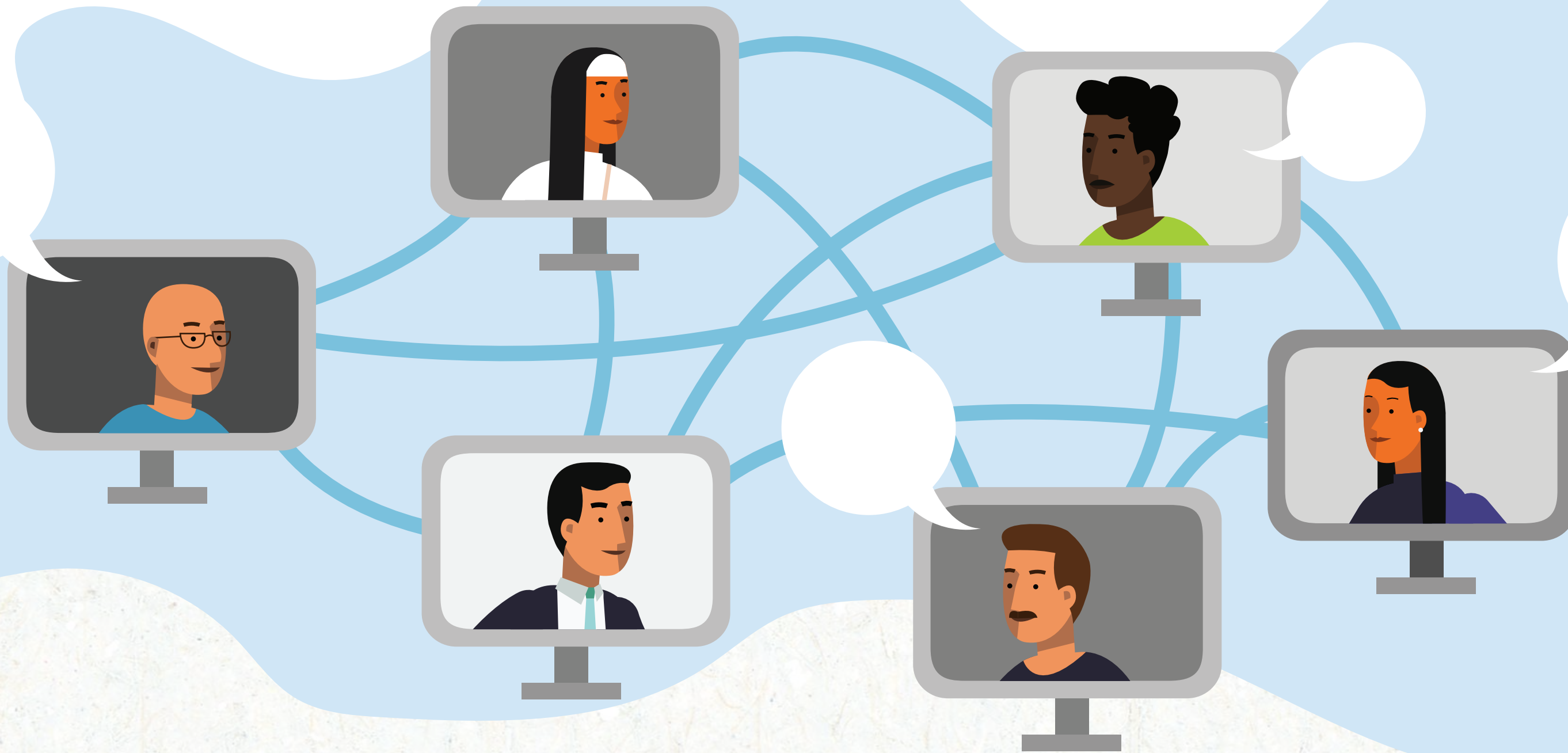
Инчунин истинод оред ба:

[Рӯйхати санҷишӣ барои назорати маҳдудиятҳои ғайриқонунии ПБҲШС \(кортӣ №2\)](#)

Моддаи 19 -и ПБҶШС

Озодии изҳори баён, аз ҷумла ҳуқуқи дастрасӣ ба маълумот

Моддаи 19 маҳдудиятҳои озодии изҳори баён, аз ҷумла озодии ҷустуҷӯ кардан, ба даст овардан ва паҳн кардани маълумот ва ғояро иҷозат медиҳад, агар онҳо тибқи қонун пешбинӣ шуда бошанд ва барои ҳифзи мавридҳои зерин зарур бошанд:

эҳтироми ҳуқуқҳо ё обрӯи дигарон; ё

барои ҳифзи:

- A.** амнияти давлатӣ;
- B.** тартиботи ҷамъиятӣ;
- C.** саломатии аҳолӣ; ё
- D.** ахлоқи ҷамъиятӣ.

Таваҷҷуҳ! Маҳдудият аз рӯи сабабҳои, ки аз сабабҳои дар боло номбаршуда фарқ мекунанд, иҷозат дода намешавад. Маҳдудият барои озодии андеша манъ аст.

Маҳдудиятҳо бояд:

- Дар қонуни маъмулӣ, аз ҷумла қонунҳои анъанавӣ ва динӣ пешбинӣ нашуда бошанд;
- Бо дақиқии кофӣ ва меъёрҳои возеҳ таҳия шуда бошанд;
- Муқаррароти бидуни таъбири ПБҶШС - ро вайрон накунад;
- Барои ноил шудан ба вазифаи муҳофизатии худ мутаносиб бошанд; ва
- Ҳамчун чораи камтар интрузивӣ (таҳмилкунанда) бошанд.

Инчунин истинод оред ба:

[Рӯйхати санҷишҳои барои назорати маҳдудиятҳои ғайриқонунии ПБҶШС \(қорти №2\)](#)

Моддаи 21 -и ПБҲШС

Озодии ҷамъомадҳои осоишта

Моддаи 21 маҳдудиятҳоро иҷозат медиҳад, агар онҳо мутобиқи қонун ҷорӣ карда шаванд ва дар ҷомеаи демократӣ ба манфиатҳои зерин зарур бошанд:

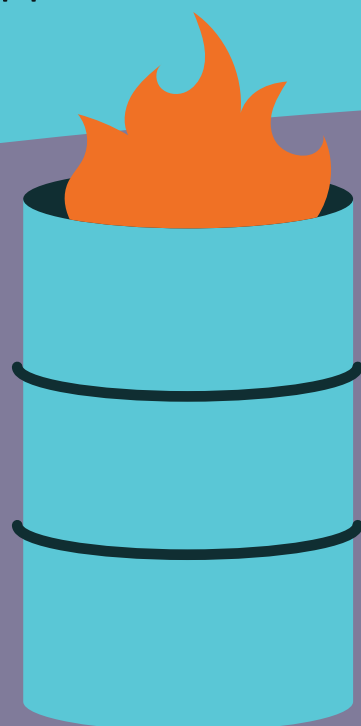

- I амнияти давлатӣ;
- II амнияти ҷамъиятӣ;
- III тартиботи ҷамъиятӣ; ва
- IV ҳифзи:

- A. саломатии аҳоли;
- B. ахлоқи ҷамъиятӣ ; ё
- C. ҳуқуқи озодиҳои дигарон.

Маҳдудиятҳо бояд:

- дақиқ бошанд;
- ба шахсони масъул барои иҷрои он салоҳдиди бемаҳдуд ё васеъро пешниҳод накунад;
- ба таври маҳдуд тафсир карда шаванд ва бо ҳадафи мусоидат ба ҳуқуқ роҳнамоӣ карда шаванд;
- таъзимез набояд ва ё барои монеъ шудан ба иштирок ё расонидани таъсири боздоранда пешбинӣ карда нашаванд;
- зарурӣ, мутаносиб ва камтар интрузивӣ (таҳмилшаванда) бошанд; ва
- аз рӯи муҳтавои худ бетараф бошанд, яъне онҳо НАБОЯД бо паёми ҷамъомад алоқаманд карда шаванд.

Тавачҷух! Ҷамъомадҳое, ки озоишта нестанд, бо моддаи 21 муҳофизат карда намешаванд.

Амалҳои ҷудоғонаи зӯроварӣ аз ҷониби баъзе аз иштироккунандагон набояд ба дигарон, ташкилкунандагон ва ё дар маҷмӯъ ба ҷамъомад нисбат дода шаванд.

Инчунин истинод оред ба:

[Рӯйхати санҷишӣ барои назорати маҳдудиятҳои ғайриқонунии ПБҲШС \(қорти №2\)](#)

Моддаи 22 -и ПБҲШС

Озодии иттиҳодия

Моддаи 22 ба маҳдудиятҳо дар озодии мазкур иҷозат медиҳад, танҳо дар сурате ки онҳо дар қонун пешбинӣ шуда бошанд вадар ҷомеаи демократӣ ба манфиати мавридҳои зерин зарур бошанд:

- I амнияти миллӣ ё амнияти ҷамъиятӣ;
- II тартиботи ҷамъиятӣ;
- III ҳифзи:

- A.** саломатии аҳолӣ;
- B.** ахлоқи ҷамъиятӣ; ё
- C.** ҳуқуқу озодиҳои дигарон.

Моддаи 22 инчунин қарор намудани маҳдудият қонуниро дар озодии иттиҳодия барои шахсоне, ки ба ҳайати қувваҳои мусаллаҳ ё полис шомиланд, иҷозат медиҳад.

Иттиҳодияҳои дорон узвияти ҳатмӣ тавассути моддаи 22 мазкур ҳифз карда намешаванд.

Ташкил намудан ва фаъолиятҳои иттиҳодияҳои зерин бояд тавассути қонун манъ карда шаванд:

- Иттиҳодияҳое, ки қангро таблиғ мекунанд; ё
- Иттиҳодияҳое, ки адовати миллӣ, наҷодӣ ё диниро ташвиқу таблиғ мекунанд боиси таъбир, хусумат ё зӯрварӣ мешаванд.

Инчунин истинод оред ба:

[Рӯйхати санҷишӣ барои мониторинги маҳдудиятҳои ғайриқонунии ПБҲШС \(қорти №2\)](#)

Тартиби зарурӣ барои инҳирофи қонунӣ аз Паймони байналмилалӣ оид ба ҳуқуқҳои шаҳрвандӣ ва сиёсӣ

Дар вақти ҳолати фавқулоддаи ҷамъиятӣ, давлатҳои узв метавонанд чораҳои андешанд, ки аз баъзе уҳдадориҳои онҳо оид ба Паймони байналмилалӣ оид ба ҳуқуқҳои шаҳрвандӣ ва сиёсӣ (ПБҲШС) инҳироф мекунад, аммо риоя кунанд:

Эълони расмӣ дар бораи ҳолати фавқулодда

- Инҳироф аз Паймони байналмилалӣ оид ба ҳуқуқҳои шаҳрвандӣ ва сиёсӣ (ПБҲШС) бояд истисноӣ ва муваққатӣ бошад.
- вазъият бояд ба ҳолати фавқулоддаи ҷамъиятӣ баробар бошад, ки ба ҳаёти миллат таҳдид мекунад ва давлати узв бояд расман ҳолати фавқулоддаро эълон кунад.

Тавачҷух! Агар давлатҳои узв ҳар гуна чораи инҳирофро бидуни эълон кардани ҳолати фавқулодда татбиқ намоянд, ин вайрон кардани уҳдадориҳои худ дар чорҷӯби ПБҲШС хоҳад буд.

Фиристодани огоҳинома ба Дабири кулли СММ

- Ҳамаи давлатҳои ширкаткунандаи ҳамин Паймонро тавассути Муншии умумии Созмони Милали Муттаҳид доир ба муқаррароте, ки вай аз онҳо инҳироф намудааст ва сабабҳои, ки вайро ба чунин қарор водор сохтаанд, хабардор намоянд.
- Огоҳиномаи иловагӣ зарур аст, ҳангоми:
  - андешидани чораҳои оянда барои инҳироф;
  - тамдиди ҳолати фавқулодда; ва
  - қатъ кардани ҳолати фавқулодда.

Ҳамаи давлатҳои узв, ки чораҳои фавқулоддаро анҷом додаанд ва аз уҳдадориҳои худ дар чорҷӯби Паймони байналмилалӣ оид ба ҳуқуқҳои шаҳрвандӣ ва сиёсӣ инҳироф кардаанд, бояд ин тартиботро риоя кунанд.

Рӯйхати санҷишӣ барои мониторинги вайронкунии тартиби зарурӣ барои инҳироф кардан аз Паймони байналмилалӣ оид ба ҳуқуқҳои шаҳрвандӣ ва сиёсӣ дар контексти пандемияи COVID-19

Агар кишвари шумо ягон чорае андешаида бошад, ки аз уҳдадориҳои дар назди онҳо гузошташуда дар чорҷӯби ПБҲШС инҳироф кунад ...:

- Оё кишвари шумо ҳолати фавқулоддаро эълон кардааст?
- Оё кишвари шумо ба Дабири кулли СММ дар бораи эълон кардан, тамдид ва/ё қатъ кардани ҳолати фавқулодда хабар додааст?
- Оё огоҳинома ба Дабири кулли СММ дорои маълумоти кофӣ дар бораи чораҳои дақиқи андешаидашуда, муқаррароте мебошад, ки аз онҳо инҳироф карда мешавад; ва ҳамчунин сабаби инҳирофро дар бар мегирад?

Агар ҷавоби шумо ба ягон саволи дар боло зикршуда "НЕ" бошад, тартиби зарурии инҳироф аз Паймони байналмилалӣ оид ба ҳуқуқҳои шаҳрвандӣ ва сиёсӣ мумкин аст аз ҷониби кишвари шумо (пурра) риоя карда нашавад.

Инчунин истинод оред ба:

[Рӯйхати санҷишӣ барои мониторинги инҳирофи ғайриқонунии ПБҲШС \(кортӣ №9\)](#)

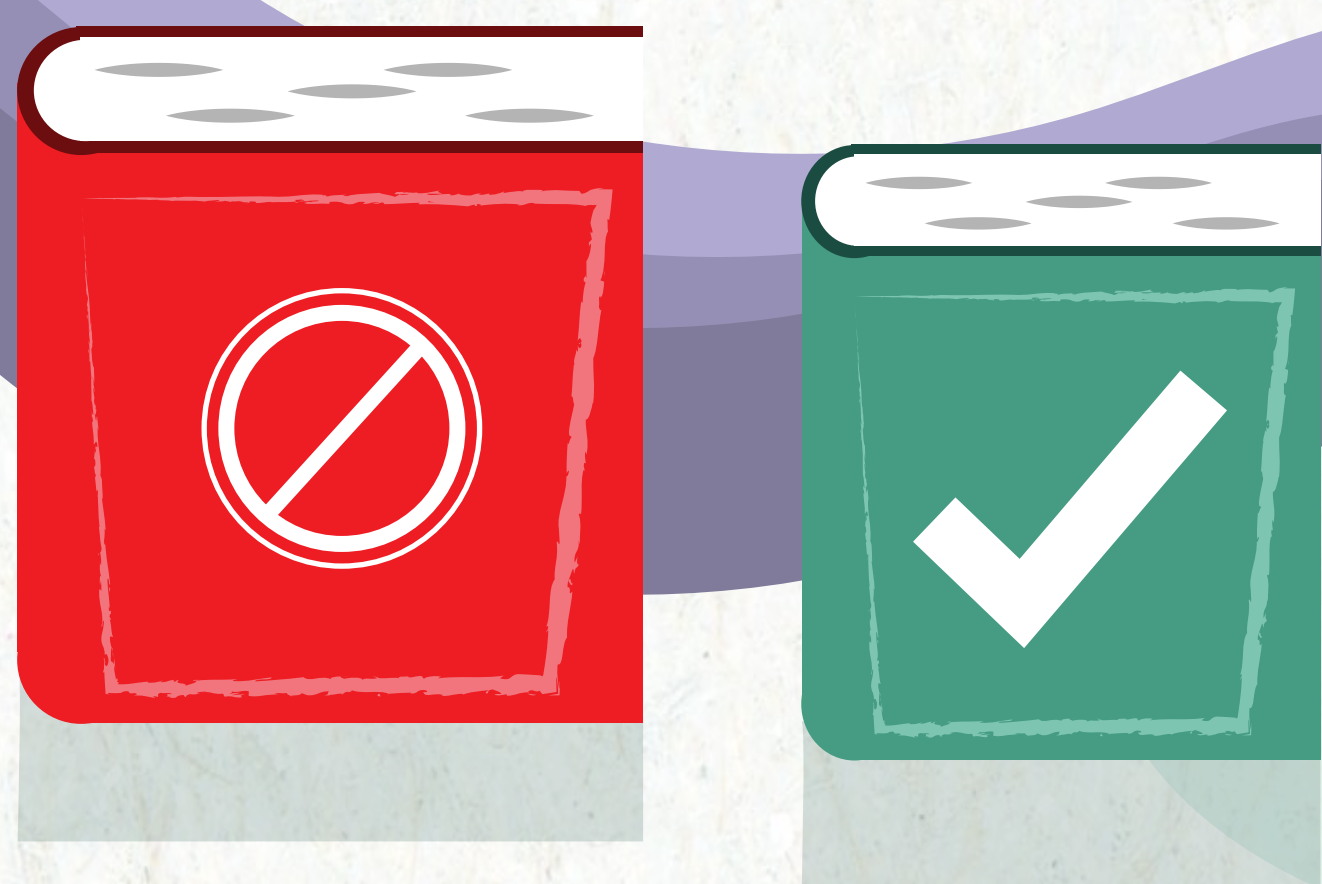

Моддаи 4 -и ПБҶШС

Инҳироф аз ПБҶШС дар ҳолатҳои истисноӣ

Ҳар гуна чорае, ки аз ПБҶШС инҳироф мекунад, мутобиқи ПБҶШС бояд:

- Ба таври қатъӣ зарур ва мутаносиб бошад;
- Хусусияти истисноӣ ва муваққатӣ дошта бошад;
- Мутобиқат бо дигар уҳдадорихои байналмилалӣ дошта бошад;
- Бидуни таъйиз бошад; ва
- Инҳироф аз ҳуқуқҳои мутлақ надошта бошад.

Таваҷҷуҳ! Давлатҳои узв набояд аз ПБҶШС инҳироф кунанд, агар вазъият тавассути маҳдудияти ҳуқуқҳои дар моддаҳои 12, 18 §3, 19, 21 ва/ое 22-и ПБҶШС иҷозат додашуда ба даст оварда шавад.

Рӯйхати санҷишӣ барои мониторинги вайронкунии Паймони байналмилалӣ оид ба ҳуқуқҳои шаҳрвандӣ ва сиёсӣ тавассути инҳирофи ғайриқонунӣ дар контексти пандемияи COVID-19

Агар кишвари шумо ягон чорае андешида бошад, ки аз уҳдадорихо дар чорҷӯби ПБҶШС инҳироф мекунад, оё он чораҳо:

- I Барои ҳифзи саломатии аҳоли аз пандемияи COVID-19 қомилан зарур мебошанд?
- II Муваққатӣ, яъне ба давомдории ҳолати фавқуллода маҳдуд мебошанд, ҳадди аққал ба нақша гирифта шудааст, ки ҳангоми барқарор шудани вазъияти муқаррарӣ, амали он ба охир мерасад?
- III Ҳар гуна уҳдадорихои дигари давлатро тибқи қонунҳои байналмилалӣ, махсусан ҳуқуқи байналмилалии башардӯстона вайрон НАМЕКУНАНД?
- IV Бе ягон ҳадафи таъсиррасонидан ба гурӯҳҳои муайян татбиқ карда мешаванд (масалан, ҳеч гурӯҳи мушаххасе вучуд надорад, ки инҳироф бе сабабҳои узрнок ба онҳо таъсир расонад)?
- V Саломатии ҳар шахсро бидуни фарқияти беасос ба таври баробар муҳофизат мекунанд (ҳеч гурӯҳи мушаххасе вучуд надорад, ки бесабаб аз доираи муҳофизат дар қанор монда бошад)?
- VI Аз ҳар гуна ҳуқуқҳои Паймони байналмилалӣ оид ба ҳуқуқҳои шаҳрвандӣ ва сиёсӣ, инҳироф намекунанд?

Агар ҷавоби шумо ба ягон саволи дасти чап зикршуда "НЕ" бошад, хавфи вайронкунии вучуд дорад, лутфан мавридҳои зеринро марвиди санҷиш қарор диҳед:

- Қадом чораҳое, ки аз ПБҶШС инҳироф мекунанд, дар робита ба ҳадафи ҳифзи саломатии аҳоли аз пандемияи COVID-19 ва барқарорсозии вазъияти муқаррарӣ қомилан зарурӣ ё беасос нестанд ва ба қадом маъно?
- Қадом уҳдадорихои давлат мутобиқи дигар ҳуқуқи байналмилалӣ, махсусан ҳуқуқи байналмилалии башардӯстона вайрон карда мешаванд ва чӣ гуна?
- Қадом гуруҳҳо мавриди таъйиз қарор мегиранд ё махсусан мавриди таъсири инҳироф қарор мегиранд ва чӣ гуна?
- Қадом гуруҳҳо аз доираи ҳимоя дур мондаанд ва чӣ гуна?
- Аз қадом ҳуқуқҳои мутлақи ПБҶШС инҳироф карда мешавад, чӣ гуна инҳироф карда мешавад?

Инчунин истинод оред ба:

[Тартиби зарурӣ барои инҳирофи қонунии ПБҶШС \(қорти №8\)](#)
[Ҳуқуқҳои мутлақи дар чорҷӯби ПБҶШС \(қорти №10\)](#)

Ҳуқуқҳои мутлақи дар чорчӯби ПБҲШС

Моддаи 4 §2 ПБҲШС муқаррар кардааст, ки аз моддаҳои зерин ҳеҷ гуна инҳироф карда намешавад:

- Моддаи 6 – ҳуқуқ ба ҳаёт
- Моддаи 7 – маъи шиканҷа
- Моддаи 8 §1 ва §2 – манъи ғулумӣ
- Моддаи 11 – манъи маҳрум кардан аз озодӣ барои иҷро карда натавонишани ҳар гуна уҳдадориҳои шартномавӣ
- Моддаи 15 – набудани қувваи йозгашти қонунгузорию қиноятӣ
- Моддаи 16 – ҳуқуқи эътироф кардан ҳамчун субъекти ҳуқуқӣ
- Моддаи 18 – озодии фикр, виҷдон ва дин (*ба истиснои §3 – озодии пайравӣ кардан ба дин)

Дигар қисмҳои ПБҲШС, ки аз онҳо инҳироф кардан мумкин нест:

- Моддаи 2 §3 – ҳуқуқи қурбониён ба воситаи пурсамари ҳифзи ҳуқуқ;
- Моддаи 10 §1 – муомилаи инсондӯстона ва эҳтироми шарафе, ки хоси шахсияти инсонӣ бо ҳамаи ашхосе, ки аз озодӣ маҳрум карда шудаанд;
- Манъи ба гаравгон гирифтани рабудан ё боздошти махфӣ ;
- Манъи тағйири иҷбории макон
- Моддаи 20 – манъи таблиғи қанг ва адовати миллӣ, наҷодӣ ва динӣ
- Кафолати асосӣ аз худсаронадастгир кардан, ҳуқуқи шахси ба ҳабс гирифташуда барои интиқол додан ба суд ҷиҳатибознигарии қарор оид баҷораҳои пешгирӣ (хабеас корпус); ва
- Кафолатҳои муҳокимаи одилонаи судӣ

Маҳдудиятҳои иҷозатдодашудаи Паймони байналмилалӣ оид ба ҳуқуқҳои шаҳрвандӣ ва сиёсӣ (ПБҲШС)

Моддаҳои, ки дар онҳо маҳдудиятҳои иҷозатдодашудаанд:

- Моддаи **12** (рафту омади озодона)
- Моддаи **18 §3** (озодии пайравӣ кардан ба дин)
- Моддаи **19** (озодии изҳори баён)
- Моддаи **21** (озодии ҷамъомадҳои ошоишта)
- Моддаи **22** (озодии иттиҳодия)

Тавачҷух! Маҳдудиятҳои танҳо дар ҳолатҳои
истиноӣ иҷозатдодашудаанд.

Агар маҳдудиятҳои ҷорӣ карда шаванд, давлати ширкаткунандаи ПБҲШС бояд ба Кумитаи СММ оид ба ҳуқуқи инсон дар бораи ин маҳдудиятҳои иттилоот диҳад (мақоми назоратии ПБҲШС), алахусус дар бораи:

● Хусусият ва соҳаи мушаххаси истифода;

● Ҳолатҳои ва контекст;

● Асосноккунӣ; ва

● Таъсир.

Кумитаи маҳдудиятҳоро ҳангоми шарҳи даври дахлдори давлати узв тафтиш мекунад.

